

Dissenyador de moda i ànima de la firma Armand Basi, Lluís Juste de Nin és un personatge polifacètic i extraordinàriament creatiu. A la novel·la gràfica *El Guepard 1970* ho torna a demostrar. Basada lliurement en l'obra mestra de Giuseppe Tomasi di Lampedusa, *El Guepard 1970* transcorre durant els darrers anys del franquisme i la Transició.

“Vaig deixar el PSUC quan renunciàrem al dret a l'autodeterminació”

Dieu que aquests últims anys heu retornat al llapis.

—De petit, de la millor manera que jo m'expressava era a través del llapis, cosa que em va portar problemes, per les caricatures que feia dels professors. Aquesta era la meua vocació: dibuixar. Però es varen creuar dues coses en la meua vida: el franquisme i la moda, que impediren que em pogués guanyar la vida com a dibuixant.

—Què voleu dir?

—De jove, vaig estar molt vinculat a la lluita antifranquista, a través del PSUC, tot i que sóc un Nin... Però bé: el PSUC era aleshores el partit més útil per fer front a la dictadura. I de quina manera podia jo contribuir millor en la lluita antifranquista? Doncs, amb el llapis. Vaig participar en la part gràfica de moltes publicacions clandestines: des d'*El Mundo Obrero*, per exemple, on vaig il·lustrar durant anys els articles de Manuel Vázquez Montalbán (jo era El Zurdo i ell era Manuel Sánchez Molbatán) fins a nombroses revistes del partit i de l'Assemblea de Catalunya. Per què ho dic? Perquè això feia que jo no em pogués dedicar professionalment al dibuix, perquè els de la Brigada Político-social immediatament m'haurien vingut a buscar. Això féu que m'hagués de cercar la vida d'una altra manera.

—Que va ser la moda.

—Per un accident familiar, afortunat.

Els cosins germans de la meua mare eren els germans Basi, que m'oferiren d'incorporar-me a la seva empresa. Allà vaig descobrir la moda, a través del senyor Armand Basi, una de les persones que més positivament m'ha influït. La moda em va seduir a través d'ell, es pot dir. En la moda vaig trobar una nova manera d'expressar-me.

—La vostra novel·la gràfica, *El Guepard 1970*, és una versió lliure de l'obra de Lampedusa, i l'heu ambientada a la Catalunya de l'època final del franquisme i de la Transició. Què us ha permès explicar?

—Bé, *El Guepard 1970* és la segona part d'una trilogia que pretén abastar cinquanta anys de la història de Catalunya. *Montecristo 1941*, la primera part, transcorria durant el franquisme, des del començament de la postguerra, l'any 1941, fins al retorn de Tarradellas. Aquesta va des de l'any 1970, amb el procés de Burgos, fins a l'any 1981, poc després del cop d'estat de Tejero. Són dues les raons per les quals m'he basat en l'extraordinària novel·la de Lampedusa. La primera és que, enguany, se'n compleixen els cinquanta anys de la publicació, i així li reto un homenatge. La segona és que la meua intenció era parlar d'un canvi polític, que ens va dur d'una dictadura a una democràcia constitucional. És clar, per explicar això, què millor que partir de Lampedusa, que va deixar escrit que “si volem que tot segueixi tal

com és, cal que tot canviï”? Evidentment, el nostre país ara està millor que abans, però en algunes coses és evident també que la frase de Lampedusa hi ve prou ajustada.

—En quines coses?

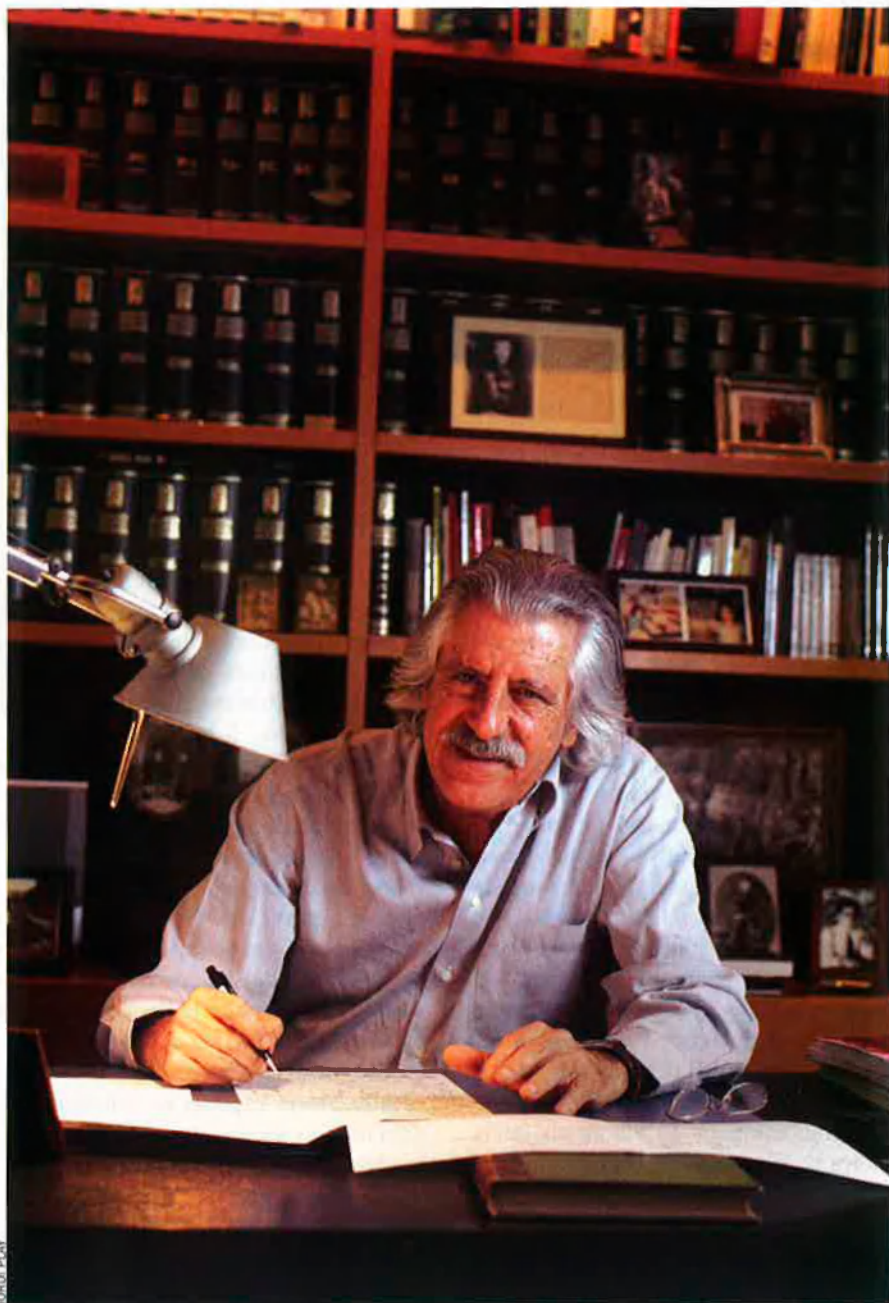
—Determinades persones. Determinats gestos... Tots hem canviat amb els anys, però és evident que hi ha alguna gent que, avui, defensa unes idees que abans atacava. Que s'han acomodada a (i aprofitat de) la nova situació. Que tots plegats hem renunciat a moltes coses: a uns certs ideals republicans...

—Sentiu simpatia pel vostre protagonista, Salina?

—Bé, el príncep de Salina, que aquí no és un príncep, sinó un industrial de tercera generació de les colònies del Llobregat, és un home ètic, perfectament capaç de saber qui és amoral i qui no. A pesar de ser un home ètic, però, ell té sobretot un objectiu, que és preservar el seu estil de vida. Salina és un home culte, que llegeix, que tracta el capellà de la colònia amb desdeny burleta, que es queixa d'haver hagut de suportar la xusma falangista, però que bàsicament aspira a trobar la manera de preservar el seu estil de vida. Per això ha de ben casar el nebot, Tancred, un jove amoral, que a la Universitat és de Bandera Roja, que se sobreentén que passa pel PSUC, que coqueteja amb els socialistes mentre fa l'ullet als convergents i que finalment demostra simpaties colpistes, però que únicament creu en ell mateix. Per això, en el fons, l'oncle i el nebot s'entenen tan bé.

—Durant els anys de la lluita antifranquista, ja es veia venir que hi hauria molts conversos i molta ambivalència interessada?

—En aquella època hi havia de tot. Però sobretot hi havia moltíssima gent honesta, que lluitava per generositat, perquè aquella dictadura era tronada, ben casposa i cruel. Ara bé, molts que han acabat canviant, els cognoms dels

"Tots hem canviat amb els anys, però és evident que hi ha alguna gent que, avui, defensa unes idees que abans atacava."

quals coneix tothom, potser ja es veia que no els costaria gaire d'adaptar-se.

—**Quan deixàreu el PSUC?**

—L'any 1978. Per diverses raons. Vaig anar a l'URSS i vaig tornar-ne molt desencantat. Vaig demanar que fèssim autocrítica i no em feren cas. Vaig tenir coneixement del meu parent, Andreu Nin...

—**Això degué ser un cop dur, o no?**

—El Vázquez Montalbán solia fer-me broma, i em deia: "en les vísceres, tu hi tens un poumista!" De totes maneres, el

PSUC era un partit on jo em trobava còmode. Fins que el vaig deixar. Tot i que vaig endur-me'n, també, decepcions molt fortes. Durant les negociacions constitucionals, en Solé Tura va optar en nom de tots per renunciar al dret a l'autodeterminació, que era el punt número 4 de l'Assemblea de Catalunya. Sempre es parla de tres punts: llibertat, amnistia i estatut d'autonomia. Però en realitat n'hi havia quatre, i el quart era el dret a l'autodeterminació. Això féu que jo tornés el carnet del partit.

—**Fou un moment de canvi ideolò-**

gic, per tant.

—Sobretot vaig adoptar unes posicions molt més nacionals. Llavors va ser també quan vaig llegir molt Andreu Nin, que tenia molta consciència nacional: al capdavant, si el mataren fou perquè era un revolucionari català. Ara, el PSUC va ser el partit que durant el franquisme i la Transició va lluitar més i millor.

—**Mentre anàveu descobrint coses sobre Andreu Nin, teníeu por de descobrir res que no us agradés?**

—Sí, tenia por. Amb els companys del partit en parlàvem molt, i trobava sempre dos tipus de reaccions. Uns, com el Manolo Vázquez Montalbán, que tenien una enorme capacitat crítica, cosa que els feia capaços de ser admiradors d'Andreu Nin i alhora de la *Passionària*. I uns altres que no tant, que eren més sectaris.

—**Després del franquisme, no abandonàreu la moda, però tornàreu a dibuixar, no?**

—Sí. Amb textos de Tísner, jo vaig fer el ninot de la Norma, per a una de les primeres campanyes de normalització lingüística. En aquella època, també vaig estar implicat amb Nacionalistes d'Esquerra. Allà va ser on vaig conèixer en Josep Benet, en Carod, en Jordi Carbonell, la Magda Oranich. Tot plegat va durar tan poc com una rosella, però, que bonic! Semblava que ens haviem de menjar el món... També en aquella època, la Isabel Clara-Simó em va brindar l'oportunitat de fer una pàgina setmanal a la revista *Canigó*, que es deia "Petar la xerrada", on anava comentant l'actualitat política catalana. Aleshores ja signava L'esquerrà.

—**Creieu que compartiu alguna cosa amb el senyor Salina?**

—No ho crec. Almenys jo voldria ser més conseqüent i coherent del que ell és. Jo he evolucionat amb el temps, crec en el possibilisme, en el canvi, en la negociació. Però hi ha idees en les quals em mantinc ferm, i em vull seguir mantenint ferm. Per exemple, en el tema nacional: no podem deixar que ens prenguin el pèl. Tothom ha de transigir. Però una cosa és transigir i una altra de molt diferent és basar-ho tot en els propis interessos i en l'oportunisme.

Pere Antoni Pons